

Het djatibosch in het Semarangsche is een zeer geliefd excursie-doel voor de Natuurhistorische Vereeniging, afdeling Semarang; ik heb daar in 1930 een zeer plezierige excursie meegemaakt. Tot mijn groot genoegen vind ik onder de „in behandeling zijnde natuurmonumenten en reservaten” de „Tambak Boeroeng Rinti of eventueel andere Tambaks in de Residentie Soerabaya. Dit zijn vijvers en vloedbosschen in de delta van de Solo-rivier met broedplaatsen van allerlei soorten van reigers, aalscholvers, slangenvogels etc. etc. zoo van het kaliber van tien Zwanewaters en Naardermeren. Ook bestaat er goede kans dat de nog onontgonnen deelen van de Rawah Lakbok, het prachtig moerasgebied nabij Bandjar, tot natuurmonument zullen worden verklaard.

Verder is in behandeling het voorstel om de eilanden Haarlem, Edam en Enkhuizen in de Baai van Batavia te reserveeren, typische koraaleilanden. Al die eilanden werden bedreigd door de exploitatie van de koraalrots voor wegenmateriaal etc. Wij hebben gezien, hoe bij het eiland Hoorn een paar prauwen bezig waren met koraal delven. Duikers maakten kettingen vast aan de koraalblokken op den bodem der zee en onder welluidend gezang werden die dan opgeheschen. Het was op de stille zonnige Java-zee een ware idylle van kleur en geluid en arbeid. Maar mijn vrienden prezen mij gelukkig, omdat ik den tekst van de liederen niet kon verstaan. Door dit koraal delven worden de eilanden met ondergang bedreigd, maar dat mag dan met Haarlem, Edam en Enkhuizen niet meer gebeuren.

Het is bijzonder verheugend, dat over heel Java hoe langer hoe meer natuurmonumenten komen, niet alleen voor het behoud van landschap flora en fauna, maar ook voor de bevordering van natuurstudie en natuurgenetot bij de bewoners en de toeristen.

Het verslag bevat ook een rapport over een bezoek aan het natuurmonument Oedjoengkoelon, bij Java's eerste punt, de „steen” van Bantam. Op een schoolkaartje lijkt dat maar een klein stukje doch het is 375 vierkante kilometer groot, dat is meer dan tweemaal het Nationaal Park in Grauwbunderland en meer dan tienmaal ons grootste natuurmonument Veluwezoom. Het heeft een ideale ligging: een schiereiland, met het vasteland verbonden door een ontoegankelijk moeras. Het is ingesteld, voor het reserveeren van bantengs, tijgers en Javaansche neushoorns. Tijgers zijn er nog veel (om de wilde varkens) en bantengs ook; van de neushoorns werden ook sporen aangetroffen, helaas meestal oude. Het is niet gemakkelijk, om zelfs dit afgelegen oord tegen stroopers te beveiligen en zolang de Chineezzen nog schatten betalen voor de „horens” van neushoorns, zijn deze dieren nergens veilig.

Maar nog veel belangrijker nieuws vinden wij in de Mededeelingen No. 10 van de Nederlandsche Commissie voor Internationale Natuurbescherming. Uitmuntend voorgelicht door den heer Jhr. Dr. Ir. F. C. van Heurn heeft deze Commissie in 1928 voorstellen ingediend, om een groot Natuurreservaat te stichten in en bij de Gajoe- en Alaslanden ter groote van ongeveer negenduizend vierkante kilometer, dus iets in grooten stijl. Dat mag dan ook wel want het gaat hier om orang oetans, gibbons, olifanten, rhinocerossen, tapirs, nevelpanters, bergantilopen, goudkatten, Maleische beren, neushoornvogels, argus fazanten enz. enz.

De noodzakelijkheid van een dergelijk reservaat bleek om zoo te zeggen met den dag duidelijker en deze zuidhoek van Atjeh is wel uitermate geschikt daar hij slechts zeer schaars bevolkt is met menschen en daarentegen kan bogen op een zeer rijke dierenwereld.

Wij lezen thans in de Mededeelingen: „Bij het ter perse gaan dezer Mededeelingen vernamen wij tot onze groote voldoening van den Gouverneur van Atjeh, den heer A. Th. van Aken, dat wellicht een modus gevonden kan worden voor het stichten van het reservaat in de Gajoe- en Alaslanden”.

Wij mogen ons hier wel zeer bijzonder over verheugen, vooral wanneer wij het als plicht gevoelen, om in het belangrijke en schoone deel der wereld, dat nu reeds meer dan drie eeuwen onder onzen invloed staat, het natuurleven voor verarming en vervlakking te behoeden. Wat België in de Congo doet en het Britsche Rijk in Centraal en Zuid-Afrika behooren wij op minstens gelijke schaal in Insulinde te ondernemen.

In het verre Nieuw Guinea is sinds eenige jaren een groot reservaat gedecreteerd en dat krijgt nu een waardig tegenhanger, in het Sumatraansche Natuurreservaat. Ja, onwillekeurig gevoelen wij het om zijn olifanten en orang oetans wel als van veel meer belang.

Het ziet er tegenwoordig met de Biologie in Nederlandsch Indië niet al te vrolijk uit. De Plantentuin is op zwart zaad en er is nergens geld voor. Maar het stemt tot groote dankbaarheid, dat er nog menschen zijn, die niet bij de pakken gaan neersitten en die in deze dagen nog maatregelen weten te treffen, die voor nu en voor altijd ten zegen kunnen strekken. Wij rekenen er stellig op, dat dan ook mettertijd het nieuwe reservaat onder behoorlijke verzorging en bewaking zal komen en dat een dankbaar nageslacht er zich zal kunnen verheugen aan de rijke dierenwereld. En het kan niet uitblijven, of Zuid-Sumatra, Borneo en Celebes krijgen ook hun reservaten.

T.

Een paar vogelwaarnemingen. 23-6-'33 wandelden wij in het staatsbosch benoorden

Noordwijk a.Z., toen we een Grauwe Klauwier zagen, mannetje en wijfje, telkens vlogen ze van den eenen dennetop naar den andere; na een kort tijdje vonden we een voorraadschuur van hommels en enkele vliegensoorten; hierbij stuur ik een tweetal hommels opgeprikt aan doode duindoorns; misschien hadden de vogels daar in de buurt hun nest.

In het Vogeljaar las ik dat U graag bericht kreeg, of er ook merelnesten zonder takjes binnen het harde koekerig bekleedsel waren gezien. In onzen tuin broedde een merel van 5-4-'33 tot 21-4-'33, deze vogel had de eieren zoo op het harde bekleedsel gelegd; jammer genoeg werd het nest met jongen den 27sten door een kat uitgehaald.

Laren, 20 Jan. '34.

OPHRY'S BRIEDÉ.

Musschen en Bloemen. Indien er iets over bekend is, zou ik gaarne in de volgende „Levende Natuur” iets lezen over de vernieling die de musschen nu al drie jaar achteréén en steeds sterker in dezen tijd in m'n tuin aanrichten.

De volgorde van de genoemde „stukgemaakte” bloemen — er wordt niets opgegeten! — is duidelijk *niet alleen* chronologisch maar ook door voorkeur geregeld: gele crocus, anders gekleurde crocus (*niet* zoolang er nog gele zijn), Scilla sibirica, winteraconiet, Viola odorata en straks de primula's, *weer* het liefst de gele.

Vroeger heb ik dit vandalisme nooit waargenomen. Wèl *opeten* van jong groen en knoppen, vooral van den gouden regen.

LO. W. SCHUT.

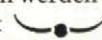
Amsterdam, 12 Maart '34.

Heel graag stel ik deze kwestie aan de orde. Meniggen zal wel versche herinneringen hebben. Is de hebbelijkheid beperkt tot de stadsmusschen? Waarom zijn ze zoo bijzonder verlekkerd op de gele crocussen? Is het heusch alleen maar stuk bijten? Er is wel eens beweerd, dat ze het niet zouden doen, wanneer er slechts overvloedig drinken te krijgen is.

Een andere hebbelijkheid van musschen, het schillen van boomen en struiken (vooral vlier, linde en wilg) schijnt ook beperkt te blijven tot de steden of stad-achtige buurten.

Er zijn *nog andere bloemenliefhebbers onder de vogels*. Spreeuwen sleepen graag levende bloemen naar hun nest en zij zijn niet de eenige.

Niet *alle* musschen en spreeuwen doen die dingen; wij hebben hier weer te doen met individuele neigingen en locale gebruiken. Allemaal zeer de moeite waard, om op te letten. T.

De Roode Milaan of Wouw. Hedenmiddag te ongeveer 15 uur nam ik boven het gemeentelandgoed de Bilderberg ten Westen van Oosterbeek een wouw of roode milaan (Milvus m. milvus L.) waar. Hij vloog zeer hoog, maar was, met den 8-voudigen Zeisskijker in de volle zon, tegen een witte wolk toch zeer duidelijk te zien. De onderzijde leek mij zwartgrijs met wit gespikkeld met een duidelijke lichte vlek op iederen vleugel; de bovenkant van den staart fel roodbruin en van de vleugels zwartgrijs met een roodbruine lengtestreep. Voor de kleuren van kop en borst was de afstand te groot. De vleugels waren lang en vrij smal en werden onder het zweven onder een stompen hoek gehouden met de punten iets opgewipt . De staart werd telkens geheel uitgespreid en was dan zeer duidelijk *holrond*. Dit heeft mij aanvankelijk, bij het nazoeken in de literatuur in de war gebracht, daar op de plaat in Brehm en bij het silhouetfiguurtje in het artikel van Dr. Eijkman in „De Levende Natuur” van 1 Maart '34 de staart *scherppuntig* gevorkt is. Deze afbeeldingen stellen echter een toegevouwen staart voor en nu zie ik juist, dat bij een afbeelding van de huiszwaluw de toegevouwen staart *scherppuntig* gevorkt is, terwijl in de vlucht de uitgespreide staart toch *holrond* is. Waarschijnlijk is dit bij de wouw ook zoo, maar zoo U of Dr. Eijkman mij hierover nader zou kunnen inlichten, zou ik dit zeer op prijs stellen. De overige kenmerken, die Dr. Eijkman geeft (de witte vlekken en de rossige hoofdtint) komen zoo mooi met mijn waarneming overeen, dat ik voor mij niet twijfel of de waargenomen vogel was een *roode milaan*. De *holronde inham* was in ieder geval *flink diep*.

De wouw cirkelde eenigen tijd in zweefvlucht rond, waarbij hij zich snel omhoog schroefde, want hij werd zienderoogen kleiner en ging eindelijk in rechte glijvlucht over, waarbij de vleugels vrij sterk achterwaarts geknikt werden. Hij was weldra in Westelijke richting uit het gezicht verdwenen. Dit is de eerste milaan, die ik te zien heb gekregen in de tien jaar, dat ik hier op den trek en wel speciaal op dien van roofvogels, let.

J. M. J. S. GOCKINGA.

Oosterbeek, 12 Maart '34.

Een slang als melkboer. Dat slangen veel van melk houden, is algemeen bekend. Dat een slang zelf de koe melkt, zal wel minder bekend zijn. Ik wil u hiervan een aardig staaltje meedeelen. Mijn vader en ik fietsten op een mooie Zondagmorgen langs 't Aamsveen (gem. Lonneker), tot voor kort een ruige wildernis.

Daar wonen verscheidene boeren, die mijn vader als oud-hoofd der school in deze buurt,